

Rektorsprogrammet

På Mittuniversitetet

Mittuniversitetets Rektorsprogram

Programmets ramar

Rektorsprogrammet – RP – är en statlig befattningsutbildning på avancerad akademisk nivå. Utbildningens mål är att deltagarna tillägnar sig kunskaper och färdigheter som sätter fokus på skolans ansvar att (1) elever och barn får en likvärdig och rättssäker utbildning, att (2) verksamheten inriktas på hög måluppfyllelse och att (3) skolarbetet utvecklas i förhållande till uppsatta mål. Rektorsprogrammets målgrupp är i första hand nyanställda rektorer och förskolechefer, men även befattningshavare med motsvarande ledningsuppdrag ingår i målgruppen. Utbildningen är obligatorisk endast för nyanställda rektorer.

Rektorsprogrammets måldokument, som utformats av Skolverket, uppmärksammar skolans formella ramar och styrning så som uttrycks i skollagen, förordningar, läroplaner, fastslagna kvalitetskriterier m.m. I målens uppmärksammas vidare rektorers och förskolechefers inre arbete och i anslutning till detta kommer områden som ledarskap, kritisk granskning av den egna praktiken och skolutveckling in i bilden. Även kopplingar mellan yttre ramar och rektorers och förskolechefers egna praktiker står i centrum för Rektorsprogrammets innehåll. Allt framgår av delmålskrivningarna för var och en av programmets tre delkurser som är:

- Skoljuridik och myndighetsutövning
- Mål -och resultatstyrning
- Skolledarskap

RP ska enligt måldokumentet omfatta 30 högskolepoäng (hp), pågå under tre år och fördelas på 10 hp för vardera delkurs. Till formen ska Rektorsprogrammet innehålla process- och professionshandledning som bl.a. ska äga rum mellan de gemensamma seminariedagarna. Under utbildningstiden förväntas deltagarna avsätta ca 20% av arbetstiden för sina studier.

Mittuniversitetets verksamhetsidé för programmets genomförande

Rektorsprogrammet är en statlig befattningsutbildning men programmet är även en akademisk professionsutbildning. Det sistnämnda manifesteras i en av Mittuniversitetet utformad verksamhetsidé som vilar på att rektorer och förskolechefer är en egen *professionell yrkesgrupp*. Detta ställningstagande grundas på en analys av rektorers och förskolechefers arbete och arbetsvillkor som utmynnar i att dessa befattningshavare verkar i en omvärld präglad av *korstryck*. En del av korstrycket bottenar i formell statlig

och kommunal styrning av ideologisk, administrativ, ekonomisk och juridisk art. En annan del av omvärldens korstryck har att göra med förväntningar som det civila samhället (elevers och barns vårdnadshavare, frivilligorganisationer, marknadsaktörer; lokalsamhälle m.fl.) riktar mot skola och förskola. En ytterligare form av korstryck har sitt ursprung i förväntningar från skolans och förskolors inre liv och organisationskulturer. Rektors och förskolechefers arbetsituation bottnar i korstryckets krav och förväntningar; och den komplexitet som följer av detta framstår som grundbulten i de arbetsvillkor som skolans och förskolans chefer och ledare har att hantera i sitt professionella vardagsarbete.

Rektorsprogrammets officiella måldokument avspeglar främst den del av omvärlden som har med den statliga styrningen av skolan och förskolan att göra. Men som framgår nedan finns i måldokumentet även skrivningar som uppmärksammar andra omvärldsförväntningar:

Rektorn eller förskolechefen ska genom utbildningen utveckla sådana kunskaper och kompetenser som krävs för att kunna sätta den egna verksamhetens resultat i centrum i relation till de nationella och lokala målen. Vidare ska rektorn eller förskolechefen utveckla förmågan att kritiskt granska sin egen praktik och utifrån en analys av denna formulera strategier för utvecklings- och förändringsarbete.¹

Av citatet kan utläsas att kraven på chefer och ledare verksamma inom skola/förskola är att hon eller han å ena sidan förväntas agera som *resultatansvarig* visavi sina uppdragsgivare och, å den andra, verka som *verksamhetsansvarig* i fråga om att leda det egna inre vardagliga arbetet inom det frirum som regleras av skollag och läroplaner. Av måldokumentet framgår vidare att rektorer och förskolechefer ska vara chefer över sina medarbetare i förhållande till krav uttryckta i formella styrdokument, men att de även har att fungera som *ledare* för skolans och förskolans pedagogiska och övriga arbete. I chefskapet ligger att ha fokus på verksamhetens måluppfyllelse och resultat i vid bemärkelse (kunskapsresultat, elevers och barns rättssäkerhet, skolans likvärdighet). Ledarskapet handlar mer om hur detta ska ske. I måldokumentet återkommer behovet av att såväl chef- som ledarskap bygger på ett kontinuerligt kartläggande, kritiskt granskande och analyserande av den egna verksamheten för att därigenom skapa "... underlag för att kunna arbeta med utvecklings- och förändringsprocesser mot en bättre måluppfyllelse".

¹ Rektorsprogrammets måldokument

Just att verka i *positionen* som chef och i *rollen* som ledare i *kombination* är det professionella skolledarskapets mästerskap. Det är nämligen i denna som korstrycket i rektorers och förskolechefer omvärld gör sig mest påmint och därmed framstår som särskilt utmanande. Med detta sagt öppnas ett huvudområde för professionsorienterad utbildning för rektorer och förskolechefer; nämligen att Rektorsprogrammet bör ge utrymme för rektorer och förskolechefer att utveckla en förståelse för hur korstrycket påverkar de egna vardagsnära arbetsvillkoren. I förlängningen av detta ligger att RP även bör innehålla inslag om hur korstrycket kan/bör hanteras i fråga om ledarskap av skolors och förskolors vardagsarbete. Detta är lika väsentligt oavsett om perspektivet är rektorer och förskolechefer som professionell yrkesgrupp, eller om vi sätter den enskilda chefs/ledarens egna sociala välbefinnande i centrum.

Mittuniversitetets verksamhetsidé för RP grundas sammanfattningsvis på att den korstryckspräglade omvärlden innebär att rektorer och förskolechefer inte kan vara alla yttre och inre skol- och förskoleintressenter till lags. Kunskaper och insikter om detta komplexa förhållande framstår då inte bara som värdefulla i sig, och nödvändiga för skolans och förskolans professionella chefer och ledare, utan också som individuellt avlastande i psykosocial bemärkelse.

Med vilket nyckelbegrepp kan då detta komplexa chef- och ledarskap fångas in? Ett svar på denna fråga ligger i att betrakta skolans och förskolans chefer och ledare som *organisationsbyggare*. Att lyfta fram rektorer och förskolechefer som organisationsbyggare förutsätter att begreppet organisation betraktas i vid bemärkelse, d.v.s. som *verktyg för att utföra ett visst bestämt arbete*. En organisation är därmed något mer än enbart fysisk och/eller administrativ miljö; organisation har i högsta grad även med arbetets innehåll att göra. Skolors och förskolors lärande- och utvecklingsprocesser utgör innehållsligt kärnan i arbetet som utförs av skolor och förskolor som organisationer. Men väl så väsentligt i sammanhanget är att dessa organisationer hålls samman av mer eller mindre oskrivna värdesystem som kan kallas kollektiv identitet eller kultur.

Att betrakta skolans och förskolans chefer och ledare som organisationsbyggare knyter alltså samman rektorers och förskolechefers position som resultatansvariga chefer med rollen som verksamhetsansvariga ledare. Det professionella chef- och ledarskapet blir då en fråga om att i vardagsarbetet hantera korstrycket som är inbyggt inom och mellan dessa yrkesfunktioner.

Rektorsprogrammets inriktning

Enligt Rektorsprogrammets måldokument riktar sig utbildningen i *lika hög grad* mot förskolechefer som till rektorer. Som utvecklas i verksamhetsidén kan rektorer och förskolechefer i väsentliga avseenden betraktas som en egen och sammanhållen professionell yrkesgrupp. Samtidigt bör betonas att skolan och förskolan grundas på olika historiska och nutida uppdrag i samhället vilket har medfört konsekvenser för arbetsätt, arbetsformer och förekommande skolkulturer inom dessa respektive institutioner. I förlängningen av detta har det inom skolan och förskolan uppstått olika förhållningssätt i relation till vad som är och bör vara respektive verksamhets kärninnehåll. Dessa skillnader ska inte betraktas som problem, utan utgör snarare en grogrund för intressanta pedagogiska samtal mellan utbildningens kursdeltagare. Med detta sagt uppmärksammas alltså behovet av att Rektorsprogrammet även innehåller separata utbildningspass för rektorer och förskolechefer. Men väl så väsentliga är även gemensamma aktiviteter för samtliga deltagare, där inte bara skolans utan även förskolans verksamhet hamnar i centrum. Behovet av såväl gemensamma som separata pass för programmets målgrupper motiveras också av att yrkesverksamma inom förskolan inte sällan upplever att förskolan är underordnad skolan. Forskare från Mittuniversitetet har spetskompetens inom rektors- och skolforskningens område och vad gäller förskolans motsvarande område är miljön nationellt ledande och därmed utomordentligt väl lämpad för att speciellt lyfta fram just förskolans chef- och ledarproblematisering. Flera medarbetare som kommer att medverka i Rektorsprogrammet har skrivit avhandlingar och läroböcker som sätter fokus på såväl rektorer som förskolechefer.

Inriktningen mot det organisationsbyggande chef- och ledarskapet tjänar alltså som en riktningsgivande verksamhetsidé för Mittuniversitetets uppläggning av Rektorsprogrammet. Verksamhetsidén får såväl allmänna som mer specifika konsekvenser för RPs genomförande. Till de allmänna hör att RP grundas på principen om *mångfald* – eller *perspektivpluralism* – i fråga om val av de perspektiv som ligger till grund för utbildningens akademiska vetenskaplighet. Vi grundar detta på att eftersom vår verksamhetsidé uppmärksammar komplexiteten i att verka som rektor och förskolechef krävs en mångfald av perspektiv för att tränga in i frågan vad denna egentligen innehåller och står för.

En ytterligare allmän premis som genomsyrar utbildningen knyter an till en av de officiella målformuleringarna som uppmärksammar problematiken kring *elev i behov av särskilt stöd* och med *funktionsnedsättningar*. Vi kommer då in på området specialpedagogik som är av stor betydelse även för rektorer och förskolechefer att väga in i anslutning till att vardagsarbetet planeras, genomförs och följs upp.

Ett ytterligare område som betonas i målskrivningarna är *skolkultur* som kan beskrivas som rådande normer, värderingar, attityder etc som fungerar som oskrivna regelsystem inom skolor och förskolor och som i hög grad styr vardagsarbetets inriktning och arbetsformer. Dyliga informella regler utgör ett väsentligt inslag i det korstryck som lyfts fram i verksamhetsidén.

Vad gäller arbetsformer som tillämpas i RP grundas de på att kursdeltagaren förutsätts ta ett omfattande eget ansvar för det egna lärandet. En väg att förverkliga detta är att utbildningen vilar på *aktionslärandets* grundvalar, d.v.s. deltagarnas egna undersökningar och *kontinuerliga skrivande*. I detta syfte har en särskild *metodhandbok* för deltagarna arbetats fram. En lämplig arbetsform för aktionslärande utgörs av *forskningscirkeln* med bildningsrötter i studiecirkeln.

Innehållet för rektorsprogrammets delkurser

Rektorsprogrammets tre delkurser innehåller följande kunskapsstoff:

1. Skoljuridik och myndighetsutövning, 10 högskolepoäng

Delkursen innehåller internationella och nationella regelverk till stöd för kompetens och ansvarsuppdelningen, behandlar samverkan mellan stat och kommun och belyser garantier för mänskliga rättigheter. De olika innehållsområdena knyts samman teoretiskt och praktiskt i ljuset av reglerna för myndighetsutövning. Studierna ger vidare deltagarna förmåga att praktiskt hantera det rättsliga normsystemet och rättens instrument. I kursen behandlas också de delar av det privaträttsliga systemet som har betydelse för skolans möjligheter att kvalitetssäkra verksamheten.

2. Mål- och resultatstyrning, 10 högskolepoäng

Kunskapsområdets ger deltagarna kompetens för att i en professionsstyrd verksamhet utveckla arbetet med kvalitet, målformulering och utvärdering inom skolan och hos skolhuvudmannen, samt för att kritiskt granska förekommande kvalitetssystem och metoder för utvärdering. Utbildningen ger också deltagarna fördjupade kunskaper om kvalitet och utvärdering med utgångspunkt i skolans och förskolans uppdrag, och förtrogenhet med de kvalitetsindikatorssystem och utvärderingsverktyg som är vanligt förekommande inom skola och förskola.

3. Skolledarskap, 10 högskolepoäng

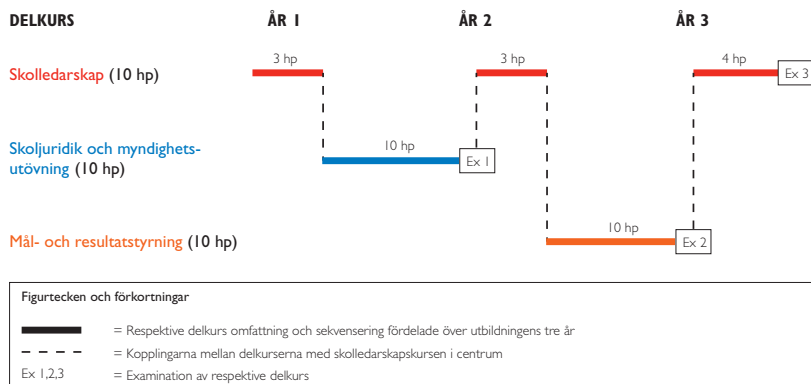
Kunskapsområdet syftar till att deltagarna ska utveckla sin kompetens inom området som organisationsteori, organisationsutveckling, organisationskultur och chef- och

ledarskap. Dessa områden sätter fokus på skolers och förskolors vardagsnära arbete, men även på skolans/förskolans övergripande värdefrågor som har att göra med dessa institutioners uppdrag i samhället, mål, värdegrunder och omvärldsrelationer. Vad gäller chef- och ledarskapsfrågorna i en mer specifik bemärkelse handlar dessa om organisering av elevers och barns lärande, personalutveckling, konfliktlösning m.m.

Hur ska verksamhetsidén förverkligas? Mittuniversitetets unika modell för Rektorsprogrammets genomförande

Mittuniversitetets rektorsprogram vilar på principen om innehållslig överensstämmelse mellan måldokument, verksamhetsidé och utbildningens genomförande. Från denna utgångspunkt bedömer vi delkursen i skolledarskap som utbildningens kärna såtillvida att innehållet i denna kurs framstår som fundamentet i det professionella yrkesutövandet. Vi motiverar detta med att skolledarskapskursen avspeglar det professionella arbetet medan övriga delkurser uppmärksammar villkoren och ramarna för arbetet. I konsekvens med detta lyfts alltså delkursen i skolledarskap fram som den röda tråd som löper genom programmet i sin helhet. Detta innebär inte ett nedvärderande av övriga två delkurser. Vi ser snarare dessa som nödvändiga, men därmed inte sagt tillräckliga, förutsättningar för att i skolers och förskolors vardagsarbete utöva ett professionellt organisationsbyggande chef- och ledarskap.

Mot denna bakgrund genomförs RP i enlighet med följande utbildningsmodell:

REKTORSPROGRAMMET

Denna modell för RPs genomförande faller alltså tillbaka på innehållet i vår verksamhetsidé vilken i sin tur grundas på det officiella måldokumentets kravspecifikation. I verksamhetsidén trycker vi speciellt på integrationen – den röda tråden – mellan delkurserna och på utbildningen som en sammanhållen professionsutbildning. Konsekvensen av denna modell blir att delkursernas sekvensering i programmet utfaller så här:

År 1: Skolledarskapskursen, block 1 (3 hp), påbörjas med övergripande introduktionspass. Därefter följer delkursen i Skoljuridik och myndighetsövning (7 hp år 1).

År 2: Den sistnämnda kursen fullföljs med 3 hp och avslutas med examination 1, därefter följer Skolledarskap block 2 (3 hp). Delkursen Mål- och resultatstyrning påbörjas (4 hp).

År 3: Mål- och resultatstyrning fullföljs med 6 hp och avslutats med Examination 2. Skolledarskap block 3 genomförs (4 hp). Därefter följer Examination 3 som innefattar Skolledarskap del 1-3 och som också väger in tidigare två examinationer.

Aktionsinriktade arbetsformer inom ramen för utbildningsmodellen

Inom ramen för vår ovan illustrerade utbildningsmodell kommer programmet att genomföras med följande arbetssätt och arbetsformer:

- Internat** (för hela kursgrupper): Kunskapsområden introduceras i form av föreläsningar och litteraturpresentationer under internatdagar. Läsanvisningar ges. Deltagarna förbereder sig inför internatpassen bl.a. genom att ta del av förhandsproducerade föreläsningar.
- Seminarier** (i form av forskningscirkel för mindre geografiskt sammansatta grupper): Kursdeltagarna förbereder närmast kommande seminarium – forskningscirkel – genom litteraturstudier. Utbildare handleder. Parterna kommunicerar inbördes med stöd av lärplattformen Fronter.
- Hemarbeten** (individuellt eller i grupper organiserade av deltagarna själva).
- Examinationer** (individuellt eller parvis): Deltagarna examineras på sina respektive skriftliga dokumentationer som bygger på varandra från examination 1 till 3.

- **Processhandledning:** Dessa handledare utgör stöd för deltagarna under hela utbildningstiden och stödet ges i förhållande till RPs innehåll. Aktiviteter av processhandledning kan förekomma såväl under internatdagarna som mellan dessa lärtillfällen. Flertalet av dessa handledare har sin bastjänstgöring inom Mittuniversitetet.
- **Professionshandledning:** Denna form av handledning knyter direkt an till deltagarnas dagsaktuella yrkesutövande, har en lösare koppling till RP:s övriga innehåll och samordnas i viss utsträckning med processhandledningen.
- **Lärplattform:** Kommunikationen mellan lärare och deltagare och mellan deltagarna kommer att ske såväl i fysiska möten som medialt. För det sistnämnda används en lärplattform, som är gemensam för alla anordnare av Rektorsprogrammet.

Inom Mittuniversitetet och inom lärosätets närregion finns ett stort antal personer med såväl akademisk som praktisk spetskompetens inom områdena skolans och förskolans chef- och ledarskap. Dessa personer utgör den kader som kommer att verka som utbildare, processhandledare och professionshandledare.

Metodiska verktyg för deltagarna

En grundläggande princip som genomsyrar Mittuniversitetets rektorsprogram är att deltagarna redan initialt uppmantras att använda det *kontinuerliga skrivandet* som en form av aktionslärande. En förutsättning för att detta ska fungera i praktiken är att deltagarna har lämpliga metodiska verktyg till sitt förfogande. Under utbildningens gång kommer ett antal metoder som direkt knyter an till de olika delkursernas innehåll att introduceras och bearbetas. Två uppsättningar av metoder, *dokumentanalys* och *kulturanalys*, är emellertid av övergripande karaktär i den meningen att de är kopplade till Rektorsprogrammets innehåll i sin helhet. Dessa metoder passar även som verktyg för deltagarnas kontinuerliga skrivande och svarar mot måldokumentets krav på helhet och integration mellan delkurserna. Dessutom ligger metoderna väl i linje med vad vi tog upp i verksamhetsidén om professionsutbildning och rektorer och förskolechefer som organisationsbyggare.

Med *dokumentanalys* avses metoder som underlättar för deltagarna att tränga in i och analysera officiella dokument som skollag, barnkonvention, läroplaner och andra i sammanhanget relevanta styrdokument. Syftet med dylika analyser är att tydliggöra dokumentens samlade innehåll för att därigenom bl.a. underlätta arbetet med att formulera lokala mål och peka ut riktningar i det systematiska kvalitetsarbetet. Vi ser detta som nödvändigt för att rektorer och förskolechefer ska kunna leda arbetet med såväl utveckling som uppföljning och utvärdering. Detta innebär att dokumentanalys primärt är ett verktyg med koppling till delkurserna i skoljuridik och myndighetsutövning och mål- och resultatstyrning. *Kulturanalys* omfattar metoder som är kopplade till innehållet i det faktiska vardagsarbete som bedrivs av och inom deltagarnas skolor och förskolor. Skolors och förskolors lokala kulturer kan vara mer eller mindre påverkade av den juridiska, ekonomiska, ideologiska och administrativa styrning. Men skolkulturer, bottnade i lokala förutsättningar som har historiska traditioner, fysiska arbetsmiljöer, närmiljöfaktorer, sociala relationer, ledarskapsförhållanden och dylika fenomen, kan även leva sina egna liv. Detta innebär att kulturanalys är ett verktyg som har en direkt och omedelbar bäring på delkursen i skolledarskap. Dokumentanalys och kulturanalys kan med fördel knytas samman såtillvida att resultatet av dokumentanalyser visar på verksamhetens yttre ramar medan motsvarande resultat av kulturanalyser återspeglar skolors och förskolors faktiska vardagsarbete. Skillnaden mellan yttre ramar och faktiskt vardagsarbete är lika med det frirum som rektorer och förskolechefer har att förhålla sig till i anslutning till skolans och förskolans chefs- och ledarskap. I linje med vad som togs upp ovan om pluralism i fråga om perspektiv som kommer att behandlas under utbildningen kommer vi att introducera ett flertal olika metoder för dokument- respektive kulturanalys som bottnar i skilda teoretiska perspektiv.

Att använda dokument- och kulturanalys som metoder för deltagarnas kontinuerliga skrivande och därmed som instrument för aktionslärande är i sig ett viktigt inslag i utbildningen. Men detta öppnar även för intressanta examinationsformer där deltagarna får tillfälle att ventilera resultat av sitt kontinuerliga skrivande. Som framgår av figuren ovan har tre examinationstillfällen lagts in i programmet. Ett knyts till delkursen i skoljuridik och myndighetsutövning, ett till mål- och resultatstyrning och ett till delkursen i skolledarskap. I konsekvens med vårt förslag till RPs uppläggnings utgår det tredje examinationstillfället från en uppgift där deltagarna väger samman resultatet av de båda tidigare examinationsuppgifterna. Detta innebär att vi – i aktionslärandets anda – inte bara betraktar examinationerna som kunskapskontroller utan även som lärandetillfällen.

Rektorsprogrammets miljö

Mittuniversitetet står trots sina knappa tio år som universitet med lång tradition vad gäller högre utbildning. Inte minst gäller detta lärarutbildning där traditionen sträcker sig bakåt till folkskolestadgans dagar i tidigt 1840-tal. Idag har universitetet ca 13 500 studenter fördelade på 46 grundutbildningsprogram, 36 program på avancerad nivå och ca 420 fristående kurser och en forskarutbildningsverksamhet i 22 ämnen. I Mittuniversitetets utbildningsutbud intar professionsutbildningar en framträdande plats. Detta gäller inte minst lärarutbildningar där universitetet har examensrätter för förskollärare, samtliga grundlärarkategorier samt ämneslärarutbildning med ett antal ämneskombinationer. Lärarutbildningsprogrammen har också som lokal profil en betoning av *läraren som ledare och ledarskap i skolan*, vilket växt fram dels utifrån de önskemål från skolhuvudmännen, men också som en följd av lärosätets starka forskningskompetens inom området. Vår nuvarande fokusering på lärares och förskollärares ledarskap öppnar alltså för att synergieffekter mellan nuvarande verksamhetsinriktning inom lärarutbildningen och rektorsprogrammet.

Mittuniversitetet har också beviljats deltagande i försöksverksamhet med övningsskolor. I den planerade verksamheten har skolledare och förskolechefer en framlyft plats beträffande engagemang och aktiva medverkan i övningsskolearbetet och i fråga om medverkan i samverkans- och nätverksarbete i syfte att utveckla modeller för systematisk kvalitetssäkring.

Ett av Mittuniversitetets profilerade verksamhetsområde med stor relevans för rektorers och förskolechefers chef- och ledarskap i sammanhanget är *skolutveckling*. Här uppmärksammas skolors och förskolors samlade förmåga att använda sina tillgängliga mänskliga och materiella resurser till elevers och barns bästa. Ett underifrånperspektiv på skolutveckling utgår från att skolors utvecklingsarbete tar sin utgångspunkt i

de kulturer som fungerar som oskrivna regler för enskilda skolors vardagsarbete. Skolkulturer kan variera mellan olika skolor men också inom samma skola. Inom ramen för Mittuniversitetets forskning har specifika metoder för analys av skolors och skolors kulturer utvecklats.

Inom Mittuniversitetet har bedrivits och bedrivs i dagsläget forskning och utbildning med koppling till såväl ledarskap i allmänhet som skolans och förskolans ledarskap. Forskningen med inriktning mot skolans och förskolans chef och ledarskap är såväl nationellt som internationellt orienterad.

Mittuniversitetet har vid campusorter utomordentliga biblioteksresurser i förhållande till Rektorsprogrammets innehåll. Här återfinns såväl allmän organisations- och ledarskapslitteratur som litteratur av detta slag med speciellt fokus på skolans och förskolans utveckling och ledarskap. Men vad som särskilt bör omnämnas i sammanhanget är att vid Mittuniversitetets bibliotek finns också en av Europas absolut förmämsta samlingar av amerikansk skolledarskaps- och skolutvecklingslitteratur benämnd *The Robert H. Anderson Library*. Samlingen som uppgår till 4361 volymer donerades till Mittuniversitetet av professor Robert H. Anderson och professor Karolyn Snyder, från University South Florida i USA, som en följd av att dessa forskare under flera år varit samarbetspartners med skolutvecklingsforskare inom Miun inom ramen för internationella skolledarprojekt.

Mot denna bakgrund passar ett rektorsprogram väl in i, och ytterligare accentuerar, den ledarskapsprofil som redan i dagsläget präglar lärosätets lärar- och förskolläro-utbildning.

Rektorsprogrammet sorterar administrativt i Mittuniversitetets interna organisation under lärosätets Regionala utvecklingsnätverk, RUN, som är ett regionalt forum där kommunerna i närregionen och Mittuniversitetet samverkar inom området skolutveckling. RUN samordnar aktiviteter som bl.a. har med skolors kompetensutveckling och forskningsanknytning att göra. Detta sker inom förskola, fritidshem, särskola, grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning och SFI, liksom inom universitetets läro-utbildning. I RUNs ledningsgrupp finns företrädare från kommunerna, Mittuniversitetet och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Ett samarbete med SPSM som pågått under flera år om elevers delaktighet och inflytande i särskilda undervisningsmiljöer utgör grogrund för att fokuseringen på specialpedagogik kan tillgodas även inom rektorsutbildningens område.

Inte bara regionens skolkommunala huvudmän är engagerade i Mittuniversitetets regionala samverkansaktiviteter utan även andra delar av regionens civila samhälle i form av Mitt Norrland Utbildning (MNU).

Rektorsprogrammets styrgrupp och kansli

Rektorsprogrammets innehåll spänner över ett antal vetenskapsområden och förutsätter att forskare och utbildare från ämnen vid flera av Mittuniversitetets avdelningar och fakulteter samverkar för att säkerställa utbildningens vetenskapliga förankring och akademiska nivå. Därtill har programmet för att understryka att det är en professionsutbildning en stark betoning på samarbete med skolhuvudmännen. Programmet kommer att ha en nära samverkan med andra relevanta avdelningar inom lärosätet, främst *Avdelningen för utbildningsvetenskap* (UTV). Rektorsprogrammets ledning och styrning skall ske i samverkan mellan universitetet, skolhuvudmännen och de studerande i programmet inom ramen för en styrgrupp som har som huvudsaklig uppgift att säkerställa kvalitet och RPs måiluppfyllelse. Utöver detta ansvarar styrgruppen för att nödvändig utveckling av programmet sker med utgångspunkt från deltagarnas utvärderingar. Genom styrgruppens sammansättning kommer såväl lärosätets kompetens och skolhuvudmännens behov att vägas in i utvecklings- och kvalitetsarbetet. Styrgruppens kvalitetsansvar kommer också till uttryck genom dess uppgift att godkänna revideringar av utbildnings- och kursplaner innan dessa fastställs i enlighet med universitetets ordinarie rutiner. Styrgruppen har yttersta ansvar för säkerställande av kompetens för utbildningen genom att utfärda bemanningsplaner. Utöver detta har styrgruppen det ekonomiska ansvaret för verksamheten och i detta ligger att särskilt beakta att medlen används effektivt och ändamålsenligt.

En av styrgruppens huvuduppgifter är att verka för den kontinuerliga processutvärderingen av programmet. Utgångspunkten för dylika utvärderingsaktiviteter är mäldokumentet omsatt i vår verksamhetsidé. Som framgick betonades här begrepp som professionsutbildning, resultatansvarig chef och verksamhetsansvarig ledare, samt rektor och förskolechefen som organisationsbyggare i vid bemärkelse. Den övergripande utvärderingsfrågan är om och i så fall hur det genomförda Rektorsprogrammet svarar mot ambitionsnivån som uttrycks i verksamhetsidén

Rektorsprogrammet kansli – RUN – kommer under utbildningschefens ledning att organisera rektorsprogrammets föreläsningar, seminarier, arbetsgrupper etc. Programmets administrativa resurs består av utbildningsledare, administrativ chef, ansvarig för IKT och lärplattform, administratör samt processledare. Omfattningen för vardera funktion byggs successivt upp i takt med programmets utveckling.

Möjlighet att utvidga ett genomfört rektorsprogram till en fullständig magisterexamen

Rektorsprogrammet omfattar 30 högskolepoäng på avancerad akademisk nivå. Mittuniversitetet kommer mot denna bakgrund att erbjuda deltagare som så önskar möjligheter att bygga ut ett genomgången rektorsprogram till en fullständig magisterutbildning. Syftet med den fördjupande utbildningen är att ge deltagarna möjligheter att ytterligare utveckla sig professionellt inom något eller några av rektorsprogrammets tre områden (skoljuridik och myndighetsutövning, mål- och resultatstyrning, skolledarskap). Vidare är syftet att genom metodkurs och skriftligt examensarbete öppna för deltagarna att även bredda sina kunskaper i förhållande till det obligatoriska rektorsprogrammets huvudområden. Den kompletterande magisterutbildningen kommer även att vara tillgänglig för deltagare som genomgått rektorsprogrammet i annan anordnares regi.

En genomgången magisterutbildning ger behörighet till forskarutbildning i pedagogik vid Mittuniversitetet. Detta öppnar i sin tur för t.ex. kommunalt finansierade lic- och doktorandtjänster med inriktning på skolans och förskolans ledning.

Mittuniversitetet som anordnare av rektorsprogrammet – summa summarum

Mittuniversitetet kan erbjuda en kvalificerad miljö som lämpar sig synnerligen väl för att genomföra Rektorsprogrammet som statlig befattningsutbildning och akademisk professionsutbildning. Sammanfattningsvis kan följande utmärkande kvalitéer särskilt betonas som kännetecken för denna miljö.

1. Mittuniversitetet besitter en nationell spetskompetens inom samtliga områden som täcks av RPs tre delkurser: Kompetens i förhållande till delkurserna Skolledarskap och Mål- och resultat finns med råge representerat inom Mittuniversitetet. För att förstärka Mittuniversitetets kompetens mot delkursen i Skoljuridik och myndighetsutövning har vi försäkrat oss om att till programmet engagera ledande nationell expertis. Vår kompetens täcker kommunala och fristående skolor samt förskolan. Inom det sistnämnda området återfinns vid Mittuniversitetet det fåtal forskare och lärare som disputerat inom området förskolans chef- och ledarskap. Lärosätets spetskompetens inom området skolans och förskolans ledarskap understryks ytterligare av den unika samling av forskningslitteratur inom skolledarskapets och skolutvecklingens område som vårt universitetsbibliotek kan ståta med.

2. Mittuniversitetet har en utbyggd och etablerad regional förankring som inte bara innefattar skolans område utan även vitala delar av det civila regionala samhället.

Vi har vidare nära och väl upparbetade relationer med SPSM som har sitt huvudkontor i Härnösand. Vår starka regionala förankring manifesteras av ett aktivt regionalt utvecklingsnätverk (RUN).

3. Mittuniversitetet har vidare ett starkt stöd från universitetsledningen för att komplettera en lärarutbildning med ledarfokus med ett rektorsprogram. Stödet från lärosätets ledning kommer till uttryck bl.a. genom att rektor Anders Söderholm är ordförande för programmets styrgrupp och dessutom medverkar som utbildare i programmet.

4. Mittuniversitet har en organisatorisk struktur, i form av RUN för att genomföra omfattande utbildningsåtgärder av det här aktuella slaget. Denna organisation inhyser RP och svarar i samverkan med berörda avdelningar inom universitetet för Rektorsprogrammets implementering. I det arbetet kommer även representanter från universitetets regionala partners att medverka, bl.a. som professionshandledare.

5. Mittuniversitetet har genomfört, och genomför, såväl forskning, utvecklings- och utbildningsinsatser som knyter an till Rektorsprogrammets innehåll. Forskningen har bedrivits inom såväl kommunala, fristående skolor och förskolor och bl.a. resulterat i avhandlingar och läroböcker som i dagsläget används inom ett antal av de i dagsläget pågående rektorsprogrammen. Forskningen är såväl internationellt som nationellt orienterad och knyter, utöver direkt inriktning på skolledarskap inom skola och förskola, också an till områden som kvalitet, reformimplementering, entreprenörskap, utvärdering, skolinspektion, skolkultur/skolutveckling och ett antal andra för Rektorsprogrammet relevanta områden.

Vi vill framhålla att vår unika modell för att genomföra Rektorsprogrammet grundas på vår verksamhetsidé som arbetats fram med utgångspunkt från de kravspecifikationer som anges i Skolverkets måldokument. På detta sätt förenar vi statens krav på befattningsutbildning med akademiens krav på professionsutbildning.

Kontakt

Telefon 010-142 80 00
Webb miun.se

Campus

Sundsvall Holmgatan 10, 851 70 Sundsvall
Östersund Kungskapens väg 8, 831 25 Östersund

